

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/46/2022
Identifikačné číslo spisu: 7815200731
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7815200731.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G. M., narodeného X. P. XXXX, Q., O. XXX, zastúpeného advokátkou JUDr. Máriou Ďurajovou, Rožňava, Nám. 1. mája 11, proti žalovanej obchodnej spoločnosti eurobus a. s., Košice, Staničné námestie 9, IČO: 36 211 079, zastúpenej advokátskou kanceláriou IURISTICO s. r. o., Košice, Cimborkova 13, IČO: 36 588 041, o určenie neplatnosti výpovede, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 13C/11/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. augusta 2020 sp. zn. 9Co/95/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 19. augusta 2020 sp. zn. 9Co/95/2019 a rozsudok Okresného súdu Košice I z 30. novembra 2018 č. k. 13C/11/2018 - 211 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 30. novembra 2018 č. k. 13C/11/2018 - 211 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že výpoveď z pracovného pomeru z 25. augusta 2014 je neplatná a žalovanej priznal právo na náhradu trov konania proti žalobcovi vo výške 100 %. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca uzavrel s právnym predchodcom žalovanej 2. augusta 1985 pracovnú zmluvu a na podklade dohody o jej zmene z 28. februára 2013 vykonával funkciu vedúceho prevádzkového majstra, technického pracovníka IV. Z písomného vyhotovenia výpovede datovanej dňom 25. augusta 2014 zistil, že žalovaná dala túto žalobcovi v zmysle § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, keď podľa nej predstavenstvo akciovej spoločnosti rozhodlo 21. júla 2014 o organizačnej zmene a znížení stavu TH pracovníkov v závode Rožňava s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce a rozhodlo o zrušení funkcie „referent IV - vedúci prevádzkový majster“. Z rozhodnutia predstavenstva žalovanej súdu prvej inštancie vyplynulo, že 21. júla 2014 bolo rozhodnuté o organizačnej zmene, v dôsledku ktorej bola zrušená funkcia technického pracovníka IV - vedúceho prevádzkového majstra. Zo zápisu z pohovoru so žalobcom v súvislosti s organizačnými zmenami k 31. augusta 2014 zistil, že žalovaná oznámila žalobcovi, že nemá pre neho iné vhodné pracovné miesto v kategórii THP a ponúkla mu pracovnú pozíciu vodiča, čo však žalobca odmietol. Zo splnomocnenia predloženého žalovanou z 3. mája 2011 zistil, že ním žalovaná udelila Ing. S. L. oprávnenie zastupovať ju, o. i. pri úkonoch vzniku a zániku pracovného pomeru, či

pracovnoprávných vzťahoch. Vo vzťahu ku tvrdeniu žalobcu o neprerokovaní jeho výpovede v závodnej organizácii OZ KOVO poukázal na to, že žalovaná mu predložila žiadosť o prerokovanie výpovede adresovanú predsedníčke výboru základnej organizácie OZ KOVO, kde o. i. bolo uvedené, že organizačná zmena a zníženie stavu sa menovite týkajú žalobcu a predložený bol aj zápis z prerokovania vyhlásenia organizačných zmien odborovou organizáciou. Organizačnú zmenu mal za preukázanú z predloženej organizačnej štruktúry závodu Rožňava k 1. júnu 2014 a v zmysle tejto došlo k zrušeniu pracovného miesta do 1. septembra 2014 zastávaného žalobcom. Mal za nesporné, že žalovaná doručila žalobcovi 27. augusta 2014 písomnú výpoveď z pracovného pomeru podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce a dospel k záveru, že táto spĺňa všetky náležitosti uvedené a vyžadované Zákonníkom práce pre jej platnosť, keď obsahuje dôvod výpovede, ktorým bolo rozhodnutie predstavenstva akciovej spoločnosti o organizačnej zmene a o znížení stavu TH pracovníkov v závode Rožňava a podľa výpovede žalovaná ponúkla žalobcovi voľné pracovné miesto - vodiča CMV, ktoré však tento odmietol prijať a keďže iné vhodné voľné pracovné miesto k dispozícii nebolo, prišlo žalovaná k daniu výpovede pre nadbytočnosť. Bol názoru, že žalovaná rozhodla platne o organizačnej zmene a to na zasadnutí predstavenstva 21. júla 2014 a toto rozhodnutie pod č. 9/2014 bolo v tento deň aj písomne vyhotovené. Bola tak preukázaná existencia organizačnej zmeny, nadbytočnosť zamestnanca, ako aj príčinná súvislosť medzi existenciou organizačnej zmeny a nadbytočnosťou, keď aj písomné vyhotovenie výpovede spĺňalo všetky náležitosti predpísané pre takýto právny úkon. Zamestnávateľ požiadal závodnú organizáciu odborového zväzu KOVO ešte 18. augusta 2014 o prerokovaní výpovede, ktorú chcel dať žalobcovi pre organizačné zmeny a podľa zápisu z prerokovania tejto výpovede základná organizácia 26. augusta 2014 k predloženému spôsobu realizácie organizačných zmien a daniu výpovede žalobcovi nemala výhrady. Nebolo preukázané tvrdenie žalobcu o neponúknutí voľného pracovného miesta, keď podľa zápisu z pohovoru z 27. augusta 2014 žalobca odmietol ponúknutú prácu vodiča CMV, hoci bol držiteľom vodičského preukazu skupiny D. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 19. augusta 2020 sp. zn. 9Co/95/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Z odôvodnenia odvolacieho súdu vyplýva, že sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a z tohto dôvodu si osvojil aj dôvody napadnutého rozhodnutia a v zmysle § 387 ods. 2 CSP na ne poukázal. Na zdôraznenie správnosti uviedol, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, aby motiváciou žalovanej realizáciou organizačnej zmeny nebolo dosiahnuť zefektívnenie činnosti, ale „zbavenia sa“ žalobcu, keď zámerom organizačnej zmeny u žalovanej bolo znížiť stav TH pracovníkov v závode Rožňava s cieľom zabezpečiť efektívnosť práce, čo viedlo k zrušeniu funkcie žalobcu, keď rozhodnutie o organizačnej zmene bolo prijaté pred daním výpovede žalobcovi a teda organizačná zmena bola prijatá 21. júla 2014 predstavenstvom akciovej spoločnosti, pričom výpoveď bola vyhotovená v súlade s § 38 ods. 4 Zákonníka práce, podpísaná bola riadne konajúcou osobou, čím boli splnené formálne podmienky platnosti tohto právneho úkonu. Ďalej uviedol, že neobstojí tvrdenie žalobcu o nesplnení ponukovej povinnosti zo strany zamestnávateľa, keď samotný žalobca neuviedol žiadne konkrétne voľné pracovné miesto, ktoré mu žalovaná mohla ponúknuť. Bol názoru, že s otázkou prerokovania výpovede žalobcu so zástupcami zamestnancov sa vyčerpávajúco vypořiadal už súd prvej inštancie s poukazom na to, že žalovaná požiadala závodnú organizáciu odborového zväzu KOVO 18. augusta 2014 o prerokovanie výpovede žalobcu a podľa predloženého zápisu základná organizácia odborového zväzu 26. augusta 2014 nemala výhrady k predloženému spôsobu realizácie organizačných zmien a daniu výpovede žalobcovi. Pokiaľ bola výpoveď takto vopred prerokovaná, môže zamestnávateľ z jej prerokovania vychádzať dovtedy, kým trvá výpovedný dôvod, ku ktorému sa vzťahuje tak výpoveď, ako aj hmotnoprávna podmienka výpovede - jej prerokovanie zástupcami zamestnancov. Odvolací súd mal za to, že v konaní nebolo preukázané, že by žalovaná pri rozvázovaní pracovného pomeru so žalobcom konala v rozpore s dobrými mravmi, keď výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov nesporne musí byť v súlade s dobrými mravmi a nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužiť na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že (posudzujúc dovolanie podľa obsahu - § 124 ods. 1 CSP) vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd (§ 420 písm. e) CSP), že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP). Dovolačím dôvodom podľa § 420 písm. e) videl v tom, že vo veci rozhodoval Okresný súd Košice I, keď bol názoru, že na konanie bol miestne príslušný Okresný súd Rožňava, na ktorom bola podaná žaloba a ktorý vo veci aj prvýkrát rozhodol. Namietal, že súdy nižších inštancií nedostatočne zistili skutkový stav veci, na základe vykonaných dôkazov dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, vec nesprávne právne posúdili a ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné. Ďalej namietal, že právny úkon žalovanej je neadresný, keď subjekt voči ktorému smeruje nie je správne označený, je nezrozumiteľný, keď v ňom absentuje údaj o pracovnom pomere, ktorý má výpoveďou zaniknúť. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 20Cdo/899/1999 a rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Cob/242/2015. Mal za to, že výpoveď neobsahuje jednu z ďalších taxatívne daných predpokladov platnosti výpovede a to skutkové vymedzenie výpovedného dôvodu, poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/45/2014. Bol názoru, že písomné rozhodnutie o organizačnej zmene z 21. júla 2014 v nej uvedené spôsobuje neurčitost' a zakladá jej neplatnosť s poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5CoPr/4/2014. Uviedol, že účelovosť výpovede potvrdzuje skutočnosť, že žalobca vykonával druh práce aj počas výpovednej doby aj napriek tomu, že tento druh práce mal zaniknúť a teda išlo o účelovú zmenu zo strany žalovanej so zjavným zámerom zbaviť sa žalobcu takýmto spôsobom (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/2204/2003). Mal za to, že nebola splnená podmienka predchádzajúcej existencii ponukovej povinnosti a predchádzajúceho prerokovania výpovede a bol názoru, že odvolací súd pri posudzovaní splnenia hmotnoprávnej podmienky platnosti výpovede nepostupoval v zmysle výkladu tejto ponukovej povinnosti (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/291/2016 a sp. zn. 2MCdo/2/2010). Uviedol, že motívy výpovede zo strany žalovanej neboli nepochybne v súlade s dobrými mravmi, keď výpoveď bola v rozpore so zákonom, obchádza Občiansky zákonník, Zákonník práce a aj antidiskriminačný zákon (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/42/2010) a súdy mali posudzovať a individualizovať, či konanie žalovanej sa nevymyká zásade dobrých mravov a či konanie žalovanej nesmerovalo k zneužitiu práva. Poukázal na to, že žalovaná voči nemu porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania s tým, že dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje žalovanú (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/2842/2004). Z týchto dôvodov navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe vyhovel, alternatívne, aby rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň navrhol odklad vykonateľnosti rozsudkov súdov nižších inštancií.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobca je povinný v žalobe uviesť skutočnosti rozhodné pre miestnu príslušnosť a v danom prípade žalobca podal žalobu v ktorej výslovne uviedol, že miestnu príslušnosť súdu odvodzuje od § 87 písm. a) O. s. p. a až neskôr uvádzal, že Okresný súd Rožňava má byť príslušný podľa § 87 písm. c) O. s. p. Bola názoru, že túto okolnosť žalobca neuplatnil včas a z tohto dôvodu nemožno na takto formulovaný dovolací dôvod prihliadať. Zdôraznila, že žiadnu námietku dania výpovede „neexistujúcemu subjektu“, neadresnosti, absencie údajov o druhu pracovného pomeru a koho pracovný pomer má skončiť, prekážky v práci atď. žalobca vo svojom odvolaní nevzniesol a nebolo preto povinnosť odvolacieho súdu tieto otázky riešiť. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Dovolačím súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považuje za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo

napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenie pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobca v danom prípade tvrdí, že napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e) CSP; tvrdí, že rozhodoval nepríslušný súd, keď podľa jeho názoru na konanie bol príslušný Okresný súd Rožňava.

12. Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“), podľa ktorého nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané súdy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

13. Princíp nebyť odňatý zákonnému sudcovi bol v civilnom sporovom konaní premietnutý aj do ustanovenia § 420 písm. e) CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Súdna prax je pritom jednotná v tom, že súd treba považovať za nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca.

14. Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

15. Ústavný súd opakovane judikuje, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadne potrebné považovať toho, kto bol určený na prejednanie a rozhodnutie vecí v súlade s rozvrhom práce súdu (napríklad I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02, III. ÚS 46/04, III. ÚS 46/2012, IV. ÚS 161/08). Ústavný súd pojem zákonného sudcu vykladá tak, že ním je sudca, ktorý bol pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu oprávneného konať a rozhodnúť určitý druh súdnej agendy.

16. Procesné pravidlá určovania príslušnosti súdov sú prvým predpokladom naplnenia práva na zákonného sudcu, a teda je nevyhnuté, aby sa konanie uskutočnilo na zákonom (vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom) súde. Až keď je určený zákonný súd, až potom je možné určiť v súlade so zákonom a s rozvrhom práce totožnosť zákonného sudcu zo sudcov zákonného súdu. Ak teda príslušný súd bude určený v rozpore so zákonom, právo na zákonného sudcu vyplývajúce z čl. 48 ods. 1 ústavy sa nerešpektuje a v takomto prípade treba súd považovať v zmysle § 420 písm. e) CSP za nesprávne obsadený.

17. Konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný (§ 36 ods. 1 CSP). Príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania (§ 36 ods. 2 CSP). Predmetné ustanovenie upravuje základnú procesnoprávnu zásadu tzv. zásadu perpetuatio fori, podľa ktorej na určenie príslušnosti (vecnej, miestnej, kauzálnej) sú rozhodujúce okolnosti, ktoré sú dané v čase začatia konania. (pozri aj R 38/2011).

18. V prejednávanej spore žalobca v dovolaní namieta, že v jeho veci mal byť kauzálne príslušný Okresný súd Rožňava podľa § 87 písm. b) O. s. p. z dôvodu, že mal a má organizačnú zložku v okrese Rožňava. K tomu treba uviesť, že v zmysle § 40 CSP súd skúma vecnú, kauzálnu a funkčnú príslušnosť počas celého konania (na čo aj poukazoval žalobca), pričom však vychádza zo skutkových tvrdení a dôkazov obsiahnutých v spise, predovšetkým z návrhu na začatie konania (keďže príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania).

19. Z obsahu spisu vyplýva, že o miestnej príslušnosti v prejednávanej spore rozhodoval Krajský súd Košice uznesením sp. zn. 12NcC/28/2017 - 168 z 21. decembra 2017 a určil, že na konanie je príslušný Okresný súd Košice I. Z odôvodnenia rozhodnutia Krajského súdu Košice vyplýva, že v čase podania žaloby o neplatnosť výpovede mala žalovaná sídlo v obvode Okresného súdu Košice I a nedostatok miestnej príslušnosti Okresného súdu Rožňava žalovaná namietala pri prvom úkone, ktorý jej patrilo. Žalovaná má sídlo na Staničnom námestí 9, Košice a teda všeobecným súdom žalovanej podľa § 85 ods. 2 O. s. p. je Okresný súd Košice I. Ďalej uviedol, že konanie o neplatnosť výpovede začalo podaním žaloby za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a na prejednanie sporu sa uplatnia ustanovenia o miestnej príslušnosti súdu. Dovolací súd dáva do pozornosti, že samotný žalobca v žalobe označil ako žalovanú Eurobus, a. s., Staničné námestie 9, Košice, avšak žalobu podal na Okresnom súde Rožňava. Nie je preto dôvod pochybovať o tom, že Krajský súd Košice správne posúdil miestnu príslušnosť, ktorej nesprávnosť žalobca namietal až v podanom dovolaní. Prípustnosť dovolania preto z § 420 písm. e) CSP nevyplýva.

20. Žalobca vyvodzujúc dovolenie i z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu, ktoré sa nevysporiadali s jeho námietkami ohľadom posúdenia, či konanie žalovanej nebolo v rozpore s dobrými mravmi.

21. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za

účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

22. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

24. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, trpí vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

25. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

26. Princíp dvojinštančnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspoľahlivejšie signalizuje (práve) odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúmaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúmané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

27. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v opravnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojinstančnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 CSP, ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 CSP), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 CSP). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

28. Rozsudok súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku preskúmal ne/platnosť výpovede z hľadiska splnenia formálnych podmienok platnosti tohto právneho úkonu, uzavrel, že všetky tieto podmienky boli splnené a z tohto dôvodu žalobu zamietol. K námietke žalobcu, že konanie žalovanej pri rozvážovaní pracovného pomeru bolo v rozpore s dobrými mravmi sa nevyjadril, napriek tomu, že žalobca túto skutočnosť od počiatku namietal a navrhol na preukázanie tejto skutočnosti i výsluchy svedkov. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstať, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 CSP. Odvolací súd k odvolacej námietke žalobcu týkajúcej sa posúdenia, že žalovaná pri rozvážovaní pracovného pomeru so žalobcom konala v rozpore s dobrými mravmi uviedol, že „v konaní nebolo preukázané, že by žalovaná pri rozvážovaní pracovného pomeru so žalobcom konala v rozpore s dobrými mravmi, keď výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov nesporné musí byť v súlade s dobrými mravmi a nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužiť na škodu druhého účastníka pracovnoprávného vzťahu alebo spoluzamestnancov“ a teda nie je zrejmé, akými úvahami sa odvolací súd riadil, keď dospel k záveru, že žalovaná nekonala v rozpore s dobrými mravmi. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho) nie len zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí, ale v danom prípade aj ďalších nadväzujúcich rozhodnutí, pretože takto vydané rozhodnutia nemožno považovať za správne.

29. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v otázke väd konania namietaných dovolateľom má za následok, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavky stanovené súdu v ustanovení § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobcu procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dovolateľ v ňom dôvodne namieta ním uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože mu týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo znemožnené realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Nad rámec dovolacieho konania dovolací súd uvádza, že výpoveď daná zamestnávateľom je možná len z taxatívnych dôvodov uvedených v Zákonníku práce (§ 61 ods. 2 Zákonníka práce). Tak ako každý iný právny úkon, aj výpoveď ako jednostranný právny úkon je neplatná, ak nemá všetky náležitosti právneho úkonu, t. j. keď je v rozpore so zákonom, obchádza zákon alebo je v rozpore s dobrými mravmi. Rozporom so zákonom alebo obchádzaním zákona sa rozumie nielen rozpor so Zákonníkom práce, ale aj rozpor s ustanoveniami o právnych úkonoch v zmysle Občianskeho zákonníka. Ak tento zákon (Zákonník práce) v prvej časti neustanovuje inak, vzťahuje sa na tieto právne vzťahy Občiansky zákonník (§ 1 ods. 2 Zákonníka práce). Z princípu subsidiarity vyplýva, že tam kde konkrétna právna úprava vo všeobecnej časti Zákonníka práce chýba, je potrebné použiť v plnej miere Občiansky zákonník. Tak tomu je v prípade neplatnosti pracovnoprávných právnych úkonov, ktorých osobitosti upravuje vo všeobecnej časti Zákonník práce (§ 17 a nasl.), avšak pre ktoré rovnako platia všeobecné princípy o neplatnosti právnych úkonov v zmysle Občianskeho zákonníka (napr. § 37, § 39). Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi (§ 13 ods. 3 veta prvá Zákonníka práce). Neplatnou je preto aj výpoveď zamestnávateľa, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi predpokladá, že motívy výpovede nie sú v súlade so základnými zásadami právneho poriadku. Preskúmanie výpovedného dôvodu podľa ustanovenia § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce súdom sa musí sústrediť na tri základné otázky, či ide o zmenu úloh zamestnávateľa, zmenu technického vybavenia alebo o iné organizačné zmeny, či sa stal zamestnanec nadbytočným a či je daná príčinná súvislosť medzi nadbytočnosťou zamestnanca a organizačnými zmenami. Organizačné zmeny, nadbytočnosť zamestnanca, príčinnú súvislosť medzi organizačnými zmenami a počtom alebo štruktúrnym zložením zamestnancov zisťuje súd, pričom dokazovanie týchto skutočností postihuje zamestnávateľa. O rozhodnutie o organizačných zmenách ide iba vtedy, ak sledovalo zmenu úloh zamestnávateľa, technického vybavenia, zníženie počtu zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce alebo inú organizačnú zmenu, pomocou ktorej zamestnávateľ chce regulovať počet svojich zamestnancov za účelom zvýšenia efektívnosti práce a ich profesijné alebo kvalifikačné zloženie tak, aby zamestnával iba taký počet zamestnancov a v takom profesijnom alebo kvalifikačnom zložení, aké zodpovedá jeho potrebám. V prípade, ak rozhodnutím zamestnávateľa alebo príslušného orgánu boli od počiatku sledované iné ciele a že zamestnávateľ alebo príslušný orgán iba predstieral prijatie organizačného opatrenia so zámerom zastrieť svoje skutočné zábery, nebol naplnený prvý z predpokladov výpovedného dôvodu, čo môže mať dopad na platnosť výpovede z hľadiska rešpektovania vysloveného právneho princípu o súlade (rozpore) pracovnoprávneho úkonu zamestnávateľa s dobrými mravmi. O organizačných zmenách, ako aj o výbere zamestnanca, ktorý je nadbytočný rozhoduje zamestnávateľ sám. Súd nemôže preskúmať rozhodnutie zamestnávateľa. Súd však dôsledne skúma a posudzuje všetky skutkové okolnosti, ktoré skončeniu pracovného pomeru z dôvodu nadbytočnosti predchádzali. Pri hodnotení týchto okolností prihliada aj na čl. 2 Zákonníka práce, zakotvujúci pozitívny príkaz výkonu práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, ktorým je súlad s dobrými mravmi (R 28/2009, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/33/2008).

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.